

A világíró esete Mike Tysonnal

KÖNYVKRITIKA - KÖVETÉSI TÁVOLSÁG - LXV. évfolyam, 10. szám, 2021. március 12.

J. M. Coetzee: Fogaskerekek. Fordította Szieberth Ádám. Athaeneum Kiadó, Budapest, 2020, 382 oldal, 4499 Ft

Noha az eredeti kiadás borítóján található alcím (*Literary Essays 2000-2005*) egyértelműen fogalmaz, a magyar változat már kicsit homályosabb: címlapja „kritikai írásokról” beszél, a hátlap pedig egyaránt említ „irodalmi esszét”, „kritikát” és „tanulmányt”. Bár ez elsőre kissé következetlennek tűnhet, könnyen magyarázhatná a rendelésre dolgozó irodalmárok életvitele, akik hol kritikát, hol évfordulós esszét, hol meg szaktanulmányt írnak; Coetzee esetében ugyanakkor ez a kevertség nem a kötet, hanem az egyes írások szintjén jelentkezik. Szövegei alig különböznek egymástól (hátra kellett lapoznom, melyik jelent meg előszóként, és melyik szimpla esszéként), mások hasonló írásaitól ugyanakkor több ponton is. Pedig nem állítanám, hogy Coetzee felforgatná a műfaji konvenciókat - inkább a komponensek kombinációja és arányai szokatlanok. Azt speciel nem mondanám, hogy tanulmányokkal van dolgunk, azt viszont igen, hogy az írások jobbra az íróportré, a pályakép, az irodalmi és fordításkritika kevercsét adják - ezek együttes jelenlétére pedig még életrajz esetében is ritkán van példa, nemhogy egy mezei esszében.